گزارش «فرهیختگان» از تازه‌ترین یافته‌های پزشکی درباره همه‌گیری ویروس کرونا که در مجله «لنست» منتشر شده است

آغاز سیاست‌های واکسیناسیون در گروه‌های مختلف

ندا اظهری
مترجم

در میان مجلات معتبر علمی و پزشکی دنیا مجله «لنست» از قدیمی‌ترین و شناخته‌شده‌ترین مجلات پزشکی است که انتشار آن از سال ۱۸۲۳ آغاز شده است. لنست برای کمک به محققان و کارکنان حوزه سلامت که در شرایط پرچالش این روزهای همه‌گیری برای بهبود وضعیت تلاش می‌کنند، مرکزی را برای انتشار منابع علمی کروناویروس راه‌اندازی کرده است. این منبع تمام منابع مرتبط با بیماری کروناویروس را که در مجله لنست منتشر شده، در این مرکز جمع‌آوری می‌کند. دسترسی به این اطلاعات کاملا رایگان است و همه مردم جهان ازجمله محققان و دانشمندان می‌توانند به آن دسترسی داشته باشند.

معلولان مغزی و رشدی در اولویت تزریق واکسن کرونا

کمیته مشاور روش‌های ایمن‌سازی واکسن کرونا در دسامبر ۲۰۲۰ موضوع اولویت‌بندی و اختصاص واکسن به گروه‌های خاص را برای واکسن‌های mRNA فایزر- بیونتک و مادرنا مطرح کرد. در فاز نخست تزریق این واکسن‌ها، تقریبا جای معلولان مغزی و رشدی در فهرست اولویت‌ها خالی بود. این افراد بین یک تا دو درصد جمعیت آمریکا را به خود اختصاص می‌دهند و بیمارانی چون اختلال بیش‌فعالی و عدم تمرکز، اختلال اوتیسم، نابینایی، فلج نخاع، کاهش شنوایی متوسط تا عمیق، ناتوانی در یادگیری، صرع، لکنت زبان و تاخیر رشدی همراه یا بدون اختلال ذهنی را در بر می‌گیرد. حذف بیشتر معلولان ذهنی و رشدی از دستورالعمل‌ها، مانع دیگری برای سلامتی و رفاه این قشر از مردم جامعه است که عواقب قابل توجهی را به‌دنبال خواهد داشت. این گروه از معلولان معمولا جزء گروه‌هایی هستند که باید اقدامات اولیه و پیشگیرانه برای آنها انجام شود، درصورتی که اغلب به‌دلیل انگ‌های اجتماعی زده شده به آنها، عموما افرادی گوشه‌گیر و منزوی هستند که دسترسی کمی هم به اقدامات پیشگیرانه دارند. همین موانع موجود منجر به بروز موقعیت‌های مغزی و جسمی و بالا رفتن میزان مرگ‌ومیر آنها به‌ویژه در اقلیت‌های قومی و نژادی، زنان و افراد و خانواده‌ها می‌شود. با وجود محرومیت‌های درمانی که برای آنها وجود دارد، انتظار می‌رود در توزیع واکسن هم بی‌نظمی‌هایی دیده شود و این درحالی است که زمان‌بندی مناسب و واکسیناسیون استراتژیک این گروه از جمعیت از اهمیت بالایی برخوردار است که نتیجه آن، کاهش نگرانی از سلامت عموم جامعه است. از سوی دیگر، محققان عنوان کرده‌اند که معلولان ذهنی و رشدی بیشتر در معرض ابتلا به کووید-۱۹ قرار دارند و احتمال شدت یافتن بیماری در آنها بالاتر است و به همین دلیل بستری شدن‌شان در بیمارستان به‌مراتب بیشتر است و درصورت ابتلا، دوبرابر دیگر افراد جامعه جان خود را از دست می‌دهند. بنابراین شواهد مبنی بر آن است که باید هرچه سریع‌تر نسبت به واکسینه کردن معلولان ذهنی و رشدی اقدام کرد که تا حد امکان از اثرات مخرب کرونا بر جمعیت این بیماران کاسته شود.

فراخوان تزریق واکسن کرونا در لبنان

لبنان را در سال‌های اخیر شاید بیشتر با جنگ‌های پی‌درپی به‌یاد بیاوریم. اما دو واقعه اخیر، به‌طور قابل توجهی وضعیت این کشور را بیش از گذشته به‌هم ریخته است؛ یکی بحران شدید اقتصادی است، این کشور از دهه ۱۹۳۰ با رکود شدیدی مواجه شده و واقعه دیگر هم انفجار بندر بیروت است که منجر به وارد آمدن آسیب به صدها هزار خانه و زخمی شدن هزاران نفر و مرگ صدها نفر شد. لبنان تازه داشت با این بحران‌ها دست‌وپنجه نرم می‌کرد که بار همه‌گیری کرونا هم به آن اضافه و مانند بسیاری از کشورها در ماه‌های گذشته با موجی از مبتلایان مواجه شد. با وجود این تصمیمات نابخردانه پیرامون اعمال قرنطینه و اجرای قانون، واکنش‌های ناکافی بخش سلامت و محدود بودن تجهیزات برای مدیریت بهداشتی عواملی هستند که شیوع همه‌گیری را در این کشور شدت داده‌اند. دولت لبنان در اواسط ژانویه ۲۰۲۱ الزامات نظارتی را برای واردات واکسن- هرچند به تعداد محدود- انجام داد. بزرگ‌ترین چالش موجود در لبنان درکنار چالش‌های اقتصادی و بی‌ثباتی، حفظ عدالت و شفاف‌سازی درمورد اختصاص واکسن کرونا و تزریق آن در کشور است. لبنان در تمام این مدت در وضعیت اضطراری باقی مانده و در رقابتی علیه زمان، موضوع ویروس جهش‌یافته جدید و بروز آسیب‌های جدی هم مطرح بوده است. در این میان واکسن ملی دولت هم بی‌تاثیر و ناکافی بوده و همچنان شاهد افزایش عفونت و مرگ ناشی از ابتلا به ویروس کرونا هستیم. این مساله از سال گذشته دامنگیر لبنان شده و اختلالاتی نظیر تاخیر در تریاژ بیماران، محدودیت و برقراری عدالت و دسترسی به خدمات برخی از مشکلات پیش روی مراکز درمانی بوده‌اند. این شرایط تا جایی پیش رفته که بیمارستان‌ها ناتوانی خود را در رسیدگی به اوضاع عنوان کرده‌اند و نتیجه آن هماهنگی برای مراقبت از بیماران در منزل و مکان‌های جایگزین به‌جای بیمارستان‌هاست. در این میان شاید واکسیناسیون تنها راه نجات از این بحران بهداشتی در لبنان باشد که باز هم در مدیریت لجستیک خرید و توزیع واکسن ناهماهنگی‌های زیادی به‌چشم می‌خورد. اگرچه مناطق ساحلی پرجمعیت‌ترند، عرضه واکسن به مناطق دورافتاده برای کاهش بار انتقال واکسن حیاتی است. با توجه به منابع محدود، مجموعه‌های پزشکی جایگزین مانند مدارس و شهرداری‌ها فرصت‌های خوبی را برای تزریق واکسن فراهم می‌آورند و در آنها می‌توان فعالیت‌های عمومی را به‌خوبی مدیریت کرد.

درمان بیماران سرپایی کرونایی با شبه‌دارو

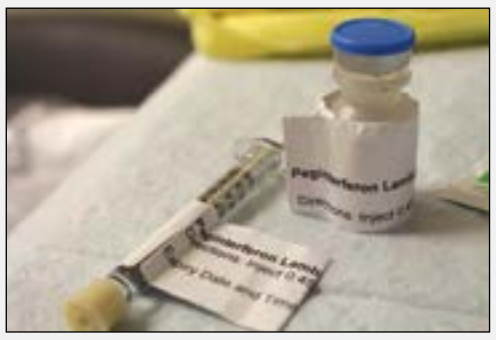

تا امروز تنها آنتی‌بادی‌های مونوکلونال (تک‌گونه) اثرات درمانی خود را روی بیماران سرپایی کرونایی نشان داده‌اند. تاکنون تنها رمدیسیور و دگزامتازون در آزمایش‌هایی توانسته‌اند در درمان بیماران بستری در بیمارستان به‌دلیل ابتلا به کرونا موثر واقع شوند، به‌طوری که پاک‌شدن ویروس از بدن را در بیماران سرپایی تشدید می‌کنند. با توجه به دیگر عفونت‌های حاد ویروسی، درمان آنتی‌ویروس اولیه برای کووید-۱۹ می‌تواند نتایج بالینی قابل قبولی داشته باشد، به‌طوری که هم مدت درمان و هم طول بستری را کاهش می‌دهد. اینترفرون‌ها بخشی از واکنش ذاتی ایمنی بدن نسبت به عفونت‌های ویروسی هستند. شعاع گسترده ژن‌ها که توسط اینترفرون‌ها القا می‌شوند، مقاومت آنتی‌ویروسی را کاهش داده و اینترفرون را به عامل بهینه‌ای برای عوامل بیماری‌زای ویروسی جدید تبدیل می‌کند. «اینترفرون لامبدا-۱» نوع III اینترفرون است که در واکنش‌های آنتی‌ویروسی با فعالیت علیه عوامل بیماری‌زای تنفسی دخیلند. این ماده از یک گیرنده پیچیده با مقدار بالا اما محدود به سلول‌های اپیتلیال ریه، کبد و روده استفاده می‌کند که منجر به بروز عوارض جانبی سیستمیک کمتری می‌شوند. اینترفرون لامبدا-۱، عفونت‌های ویروس تنفسی را بدون تشدید سندروم توفان سیتوکین کنترل می‌کند. محققان در بررسی‌های خود به‌دنبال مطالعه روی ایمنی و اثربخشی «پگ اینترفرون لامبدا» در درمان بیماران سرپایی مبتلا به نوع خفیف تا متوسط کرونا هستند. درواقع اینترفرون لامبدا از تکثیر ویروس SARS-CoV-2 در کشت سلولی و نمونه‌موش‌های آزمایشگاهی جلوگیری می‌کند. پگ اینترفرون لامبدا نوعی از اینترفرون لامبدا-۱ است که محققان آن را روی بیش از سه‌هزار بیمار مبتلا به عفونت هپاتیت ویروسی آزمایش کرده و اثربخشی مشابه ویروسی نسبت به اینترفرون آلفا نشان داده‌اند. محققان در این آزمایش‌ها، بیماران سرپایی را که تست کووید-۱۹ آنها از نظر آزمایشگاهی مورد تایید قرار گرفته، هفت‌روز بعد از شروع علائم یا نخستین روز مثبت شدن تست سواب درصورت بی‌علامت بودن، تحت تزریق زیرجلدی ماده پگ اینترفرون لامبدا، ۱۸۰ یا شبه‌دارو قرار داده‌اند که عوارض بسیار کمتری در بیماران مشاهده شده و حتی مدت زمان بهبودی آنها به‌طور قابل توجهی کاهش می‌یابد.

واکسن کرونا در ورزشکاران آنتی‌بادی بیشتری تولید می‌کند

در مبارزه با بیماری جهانی کووید-۱۹، خوشبختانه تمرکز در سال ۲۰۲۱ روی استراتژی‌هایی برای تزریق واکسن این بیماری معطوف شده است. توسعه موفقیت‌آمیز چند واکسن موثر در دنیا و اثبات اثربخشی و ایجاد ایمنی در بدن در برخی کشورها امید به رها شدن از شر این بیماری ویروسی را افزایش داده است. درحال حاضر، بسیاری از کشورها برنامه‌های واکسیناسیون خود را عملیاتی می‌کنند و اولویت‌بندی‌هایی را برای کارمندان بخش‌های بهداشت و سلامت و افراد درمعرض خطر نسبت به سن، سالمندان و مبتلایان به بیماری‌های مزمن قرار داده‌اند. درجهان امروز که به‌دلیل همه‌گیری کرونا، بسیاری از فعالیت‌های عادی به‌طور قابل توجهی کاهش یافته، بسیاری از فعالیت‌ها و رویدادهای ملی و بین‌المللی ورزشی هم لغو شده یا به‌تاخیر افتاده است. فعالیت‌های ورزشی هم با توجه به تعامل نزدیکی که ورزشکاران با هم دارند، یکی از راه‌های انتقال ویروس کرونا به‌شمار می‌رود و به همین دلیل موضوع واکسیناسیون نخبگان، ورزشکاران، تیم‌های ورزشی و سازمان‌ها از اهمیتی جهانی برخوردار است. پزشکان ورزشی درحال حاضر با ملاحظاتی ازجمله تاثیر ورزش در اثربخشی واکسن، عوارض جانبی بالقوه، بهترین نوع واکسن برای یک ورزشکار یا یک تیم ورزشی، زمان‌بندی درست واکسیناسیون و درنهایت جلوگیری از انتقال ویروس کرونا با تزریق واکسن روبه‌رو هستند. البته واکسیناسیون تیم‌های ورزشی و ورزشکاران موضوع جدیدی نیست و سالانه هزاران ورزشکار در دنیا واکسن آنفلوآنزا را تزریق می‌کنند و بحث‌هایی پیرامون خطرات و مزایای این واکسن‌ها روی بدن ورزشکاران مطرح شده‌اند. مطالعات صورت گرفته روی جمعیت عمومی مردم نشان می‌دهد که بالاترین میزان اثربخشی واکسن با افزایش آنتی‌بادی، در افرادی مشاهده می‌شود که پیش از تزریق واکسن فعالیت ورزشی نسبتا شدیدی انجام می‌دادند. محققان تاثیر فعالیت بدنی منظم را روی ایجاد ایمنی توسط واکسن بررسی کردند و درنهایت مشخص شد که سطح سلول‌های «تی» ایمنی در بدن ورزشکارانی که واکسن تزریق کرده‌اند، بسیار بالاتر است و طی یک هفته نخست پس از تزریق واکسن، میزان آنتی‌بادی در بدن آنها در بالاترین حد خود قرار دارد. این بالا بودن آنتی‌بادی در بدن ورزشکاران درمقایسه با افراد سالم و عادی که مورد مطالعه قرار گرفته‌اند، بسیار قابل توجه بوده است. بنابراین محققان نتیجه گرفته‌اند که آنتی‌بادی‌های خنثی کننده در بدن ورزشکاران قدرتمندتر بوده و واکنش واکسن را بیشتر می‌کنند.

آنتی‌بیوتیکی برای مقابله با کرونا

ظهور همه‌گیری کرونا در دنیا باعث شد محققان شبانه‌روز به‌دنبال درمان‌های جایگزینی برای مقابله با این بیماری ویروسی باشند تا علاوه‌بر موثر بودن، بی‌خطر و قابل‌دسترس هم باشند. تاکنون استفاده از برخی داروها آمار مرگ‌ومیر جهانی را افزایش داده است و همچنان این تلاش ادامه دارد. اما در این میان برخی داروها هم تاییدیه‌های لازم را برای درمان دریافت کرده‌اند و این درحالی است که برخی مراجع همچنان درباره اثربخشی آنها شک‌وشبهه‌هایی را مطرح می‌کنند. به‌تازگی دولت هندوراس بیانیه‌ای مبنی‌بر استفاده دوزهای هفتگی ۱۲ تا ۱۸ میلی‌گرمی از داروی «ایورمکتین» به افراد سالم صادر کرده است. محققان معتقدند استفاده از این دارو که نوعی درمان برای عفونت‌های انگلی به‌شمار می‌رود، می‌تواند به‌عنوان درمانی پیشگیرانه عمل کند و حجم ویروس کرونا را کاهش دهد. این دارو پیش از این از سوی سازمان غذا و داروی آمریکا در دوزهای ۲۰۰ میکروگرمی برای درمان انواع بیماری‌های قارچی تجویز می‌شد. اما یافته‌های اخیر نشان می‌دهد استفاده از این دارو از تکثیر ویروس SARS-CoV-2 در شرایط آزمایشگاهی جلوگیری کرده و آزمایش‌های اخیر هم ایمنی و اثربخشی آن را تایید کرده‌اند، اما دوز آن فرق می‌کند و بسته به تجویز پزشک باید مصرف شود. محققان با تجویز این دارو در افراد سالمی که تست کرونای آنها منفی گزارش شده بود، دریافته‌اند که استفاده از این دارو هم حجم ویروس را کم می‌کند و هم بهبودی ناشی از کاهش بویایی را در گروه‌های تحت درمان کاهش می‌دهد. عوارض جانبی مشاهده‌شده با مصرف این دارو، اصلا قابل توجه نبوده و ایورمکتین را می‌توان به‌عنوان درمان اولیه کووید- ۱۹ و نیز به‌عنوان پیشگیری از ابتلا به ویروس به‌ویژه در گروه‌های پرخطر استفاده کرد.